אָמַר רַבָּה, זֹאת אוֹמֶרֶת – מדברי הברייתא מוכח, שאם כָּנְסָה בְּחֶזְקַת בְּתוּלָה וְנִמְצֵאת בְּעוּלָה, יֵשׁ לָהּ פְּתוּבָּה מָנֶה, שהרי שם היו עדים שלא נבעלה, ונשאה בחזקת בתולה, ונמצאה בעולה, ואף על פי כן אין השני יכול לטעון טענת בתולים ולהפסידה כתובתה, כיון שאין זה מקח טעות.

דוחה הגמרא: רַב אַשִׁי אָמַר, יש לדחות את הראיה מהברייתא, כיון שאכן בְּעָלְמָא – בדרך כלל, כשכנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה, לְעוֹלָם אֵימָא לָךְ לֵית לָהּ כְּלָל – אומר לך שבאמת אין לה כתובה כלל, ומקח טעות הוא, וְשַׁאנֵי הָכָא – ושונה המקרה בברייתא שיש לה כתובה, שֶׁהֲרֵי כְּנָסָהּ רִאשׁוֹן, וידע זאת השני, ובחזקת בעולה נשאה, ואף שיש עדים שלא נבעלה, אינו סומך עליהם אלא סבור שמה שאמרו העדים כן אין זה אלא לשבחה ולחבבה בעיניו.

הגמרא מבררת את הדין האמור בברייתא. מקשה הגמרא: מדוע אמרה הברייתא שאין השני יכול לטעון טענת בתולים, ומשמע שאין כל משמעות לטענתו ואין תועלת בכך שיבא לבית דין ויטען טענותיו, וְנִיחוּשׁ שֶׁמָּא תַּחְתָּיו זִנְּתָה – והרי יש לחשוש שמא זינתה בעודה מאורסת לו, ונאסרה עליו, ועלינו להצריכו לבא לבית דין ולברר את הדבר. מתרצת הגמרא: אָמַר רַב שֶׁרֶבְיָא, מדובר בברייתא בְּגוֹן שֶׁקִּדֵּשׁ השני, וּבָעַל לְאַלְתָּר – מיד אחר הקידושין, שלא היה זמן שהיתה יכול לזנות תחתיו, ועל כרחך שהיתה בעולה קודם לכן.

הגמרא מביאה לשון אחרת ששונה את דברי רבה והמשא ומתן שבדבריו על המשנה לעיל (יא.), והגמרא תדון אם יש כאן מחלוקת לענין הדין: וְאֵיכָּא דְּמַתְנֵי לָהּ – יש ששונים את דברי רבה אַמַּתְנִיתִין – על מה ששנינו במשנה לעיל, פְּתוּלָה, אַלְמָנָה, גְּרוּשָׁה וַחֲלוּצָה מַן חֲנִישׁוּאִין – אשה שנישאה אלא שעדיין לא נבעלה, ונתאלמנה או נתגרשה או שמת בעלה ללא בנים וקיבלה חליצה מהיבם, כְּתוּבָתָן מָנֶה, וְאֵין לָהֶן טַעֲנַת בְּתוּלִין – אין בעלה השני יכול לטעון עליה שלא מצא לה בתולים, משום שבחזקת בעולה נשאה, כיון שנכנסה לחופה. מבארת הגמרא את דברי המשנה: כְּתוּלָה מַן חֲנִישׁוּאִין הֵיכִי מַשְׁכְּחַת לָהּ – איך יתכן הדבר, בְּגוֹן שֶׁנִּכְנְסָה לַחוּפָּה וְלֹא נִבְעֲלָה, הרי שאף שבחזקת בתולה היא מכל מקום יש לה כתובה מנה, ואינו יכול לטעון טענת בתולים, אָמַר רַבָּה, זֹאת אוֹמֶרֶת – מדברי המשנה מוכח שֶׁכְּנָסָהּ בְּחֶזְקַת בְּתוּלָה וְנִמְצֵאת בְּעוּלָה כְּתוּבָתָהּ מָנֶה, שהרי כנסה בחזקת בתולה, ומכל מקום אינו יכול לטעון טענת בתולים ולהפסיד כתובתה, אף שבעולה היא.

דוחה הגמרא: רַב אַשִׁי אָמַר, לְעוֹלָם אֵימָא לָךְ דִּבְעָלְמָא לֵית לָהּ כְּלָל – שבדרך כלל כשכנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה אין לה כתובה כלל, וְשַׁאנֵי הָכָא – ושונה האופן של המשנה, שיש לה כתובה, שֶׁהֲרֵי נִכְנְסָה לַחוּפָּה – שכיון שידע השני שכבר נכנסה לחופה עם הראשון לא נשאה בחזקת בתולה אלא בחזקת בעולה, ומשום כך יש לה כתובה כבעולה.

מקשה הגמרא: מדוע כתבה המשנה שאין להם טענת בתולים, ומשמע שאין תועלת בביאתו לבית דין, כיון שבין כך אינו נאמן, וְלֵיחוּשׁ – והרי יש לנו לחשוש שֶׁמָּא תַּחְתָּיו זִנְּתָה, בעודה מאורסת, ונאסרה עליו, ואם יבא לבית דין לטעון על כך יתכן שיתברר הדבר על ידי עדים. מתרצת הגמרא: אָמַר רַב שֶׁרֶבְיָא, מדובר במשנה בְּגוֹן שֶׁקִּדֵּשׁ השני וּבָעַל לְאַלְתָּר, שלא היה לה זמן שיכלה לזנות תחתיו, ובודאי היתה בעולה קודם לכן.

מבארת הגמרא במה נחלקו שתי הלשונות: מַאן דְּמַתְנֵי לָהּ אַבְּרַיְיתָא – מי ששנה את דברי רבה ודחייתו של רב אשי על הברייתא, כָּל שֶׁכֵּן אַמַּתְנִיתִין – כל שכן שדבריו אמורים גם על המשנה, שהרי אם באופן שיש עדים שלא נבעלה אמר רב אשי שהיא בחזקת בעולה מחמת שכנסה ראשון, כל שכן שיסבור כן באופן של המשנה, שאין עדים על כך שלא נבעלה, אלא רק היתה בחזקת בתולה. וְאילו מַאן דְּמַתְנֵי לָהּ אַמַּתְנִיתִין – אמנם מי ששנה את דבריהם על המשנה, יתכן שדווקא בזה סובר רב אשי שהיא בחזקת בעולה, אֲבָל אַבְּרַיְיתָא, לֹא – באופן של הברייתא שיש עדים שלא נבעלה לא יסבור כן רב אשי, אלא יודה שהיא נחשבת כמי שנכנסה בתורת בתולה, מַשּׁוּם דְּמָצֵי אָמַר לָהּ – שהרי יכול הבעל לומר לאשה, אֲנָא אַעֵדִים סְמַכִי – אני סמכתי על העדים שאמרו שלא נבעלת ולכך נשאתיך בחזקת בתולה, וכיון שנמצאת בעולה הרי זו מקח טעות, וכיון שאף בזה אמרה הברייתא שיש לה כתובה מנה, מוכח כדברי רבה שאם כנס את האשה בתורת בתולה ונמצאת בעולה, יש לה כתובה מנה. ונמצא שנחלקו שתי הלשונות האם יש ראיה מדברי הברייתא לדין זה או לא.

משנה

במשנתינו יבואר שיש מקומות ואופנים שאין אדם יכול לטעון טענת בתולים על אשתו: חתן הָאוֹכֵל אֶצֶל חָמִיו לאחר האירוסין בְּאֶרֶץ יְהוּדָה, שֶׁלֹּא בְּעֵדִים – שאין עדים המעידים שלא התייחד עמה, אֵינוֹ יָכוֹל לִטְעוֹן טַעֲנַת בְּתוּלִים לאחר הנישואין, להפסידה כתובתה, מִפְּנֵי שֶׁהִיא מנהגם שהארוס מִתְיַיחֵד עִמָּהּ קודם הנישואין, ומן הסתם נבעלה לו.

* * *

גמרא

הגמרא מבררת האם בכל מקום ביהודה נהגו להתייחד. מדייקת הגמרא: מַדְקָתָנֵי במשנה לשון 'הָאוֹכֵל אצל חמיו ביהודה', מִכְּלָל דְּאֵיכָּא דּוּכְתָּא בִּיהוּדָה נַמִּי דְּלֹא אָכֵיל – משמע שגם בארץ יהודה יש מקומות שאינו אוכל ואינו מתייחד עמה, שאילו היה זה מנהג בכל ארץ יהודה, היה למשנה לכתוב 'הנושא אשה ביהודה'. אָמַר אַבַּיֵי, שְׁמַע מִינָּהּ – מוכח מלשון המשנה, שבִּיהוּדָה נַמִּי, מְקוֹמוֹת מְקוֹמוֹת יֵשׁ – יש מקומות שנהגו להתייחד ויש מקומות שלא נהגו, ומשנתינו עוסקת במקום שנהגו להתייחד, ששם אינו יכול לטעון טענת בתולים, אך במקום שלא נהגו להתייחד, אם טען טענת בתולים מפסידה כתובתה.

הגמרא מוכיחה זאת מברייתא: כִּדְתַנְיָא, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּאֶרֶץ יְהוּדָה, בְּרִאשׁוֹנָה – בתחילה הָיוּ מְיַיחֲדִין אֶת הֶחָתָן וְאֶת הַכַּלָּה שָׁעָה אַחַת קוֹדֶם כְּנִיסָתָן לַחוּפָּה, כְּדֵי שֶׁיְּהֵא לִבּוֹ נָפֵה בָּהּ – שיהא רגיל בה, וּבַגְּלִיל לֹא הָיוּ עוֹשִׂין כֵּן. חילוק נוסף: בִּיהוּדָה, בְּרִאשׁוֹנָה – בתחילה הָיוּ מַעֲמִידִין לָהֶם – לחתן ולכלה שְׁנֵי שׁוֹשְׁבִינִין המלוים אותם, אֶחָד לוֹ וְאֶחָד לָהּ, כְּדֵי לְמַשְׁמֵשׁ אֶת הֶחָתָן וְאֶת הַכַּלָּה בְּשָׁעַת כְּנִיסָתָן לַחוּפָּה, שלא יעשו מעשי רמאות בענין דם הבתולים, שהחתן לא יעלים את הסדין שעליו דם הבתולים, ושהכלה לא תכניס סדין מלוכלך בטיפי דמים ותטען שזהו דם בתוליה, וּבַגְּלִיל לֹא הָיוּ עוֹשִׂין כֵּן. ועוד חילוק היה, שבִּמדינת יְהוּדָה, בְּרִאשׁוֹנָה, הָיוּ אותם שׁוֹשְׁבִינִין יְשֵׁנִים בַּבַּיִת שֶׁחָתָן וְכַלָּה יְשֵׁנִים בָּהּ, כדי למשמש את החתן והכלה, וּבַגְּלִיל לֹא הָיוּ עוֹשִׂין כֵּן. מסיימת הברייתא: וְכָל שֶׁלֹּא נָהַג כַּמִּנְהָג הַזֶּה, אֵינוֹ יָכוֹל לִטְעוֹן טַעֲנַת בְּתוּלִים, ולהלן תבאר הגמרא באיזה מנהג מדובר. ועל כל פנים מבואר בברייתא שהיו מקומות ביהודה ששייכת בהם טענת בתולים, ולשם כך העמידו להם שושבינים, ואילו בכל המקומות היו נוהגים להתייחד, ומשום כך לא היתה שייכת כלל טענת בתולים. ומוכח שאף בארץ יהודה היו מקומות שלא נהגו להתייחד.

הגמרא מבררת את סיום הברייתא 'וכל שלא נהג כמנהג הזה אינו יכול לטעון טענת בתולים'. שואלת הגמרא: אַהֵיא – על איזה מנהג אמרו כן, אִילֵימָא אַרֵישָׁא – אם על הרישא, שנהגו ליייחד את החתן והכלה שעה אחת קודם החופה, הרי אדרבה, 'כָּל שֶׁנָּהַג מִיבָּעֵי לֵיהּ – היה על הברייתא לומר שכל מי שנהג כן אינו יכול לטעון טענת בתולים, לפי שמן הסתם בא עליה. אֶלָּא אם תרצה לומר שנאמר דין זה אַסֵּיפָא, כלומר על החלק הראשון שבסיפא, שביהודה היו מעמידין שושבינין לחתן ולכלה, ועל זה אמרה הברייתא שאם לא נהג כן אינו נאמן לטעון טענת בתולים, שיש לחשוש שמא דם היה על הסדין ואיבדו החתן, הרי גם לפי זה

המשך בעמוד קפה

קשה, שהרי מלשון 'כל שלא נהג' משמע שזהו דבר שהחתן נוהג בו, והיינו משמוש הכלה שמוטל על החתן, וקשה, שהרי מה שלא נהג כן החתן אינו סיבה שלא יוכל לטעון טענת בתולים, ואם כוונת הברייתא שלא נהג אבי הכלה משמוש בחתן, ויש חשש לרמאות ולכן אינו יכול לטעון טענת בתולים, אם כן לשון 'כָּל שֶׁלֹּא מוּשְׁמַשׁ מֵיפָעֵי לֵיהּ' – היתה הברייתא צריכה לומר, שכיון שלא בדקוהו קודם לכן אינו יכול לטעון טענת בתולים.

אביי משנה את הגירסא בברייתא: **אָמַר אַבַּיֵי, לְעוֹלָם** דין זה נאמר **אֲרֵישָׁא**, לגבי יחוד, **וּתְנִי** – וכך יש לגרוס בברייתא, **כָּל שֶׁנָּהַג** כן, להתייחד עם הכלה, אינו נאמן לטעון טענת בתולים. דוחה הגמרא: **אָמַר לֵיהּ רָבָא, וְהָא** 'כָּל שֶׁלֹּא נָהַג' קָתָנֵי בברייתא, וכיצד אתה משנה את הגירסא ל'כל שנהג'.

רבא מבאר את הברייתא: **אֶלָּא אָמַר רָבָא**, אכן דין זה נאמר לגבי הרישא, שביהודה נהגו להתייחד ובגליל נהגו שלא להתייחד, **וְהָכִי קָאָמַר, כָּל** אדם מאנשי הגליל, **שֶׁלֹּא נָהַג** את **מִנְהַג** אנשי הגָּלִיל במקומו **שֶׁבַּגָּלִיל, אֶלָּא** נהג כמִנְהַג **יְהוּדָה** במקומו שבַּגָּלִיל, והתייחד עם הכלה, **אֵינוֹ יָכוֹל לִטְעוֹן טַעֲנַת בְּתוּלִים**, וכסברא האמורה לגבי אנשי יהודה, שכיון שהתייחד עמה מן הסתם בא עליה.

רב אשי מבאר את הברייתא באופן אחר: **רַב אַשִׁי אָמַר, לְעוֹלָם** דין זה נאמר **אַפִּיפָא**, שהיו מעמידים באופן שבינין לבדוק את החתן, ועל כך שנינו שאם לא העמידו שושבינין אינו נאמן, אמנם הקשינו על זה שאין זה מנהג של החתן אלא מנהג שנוהגים בחתן, **וְאכן תְּנִי** – יש לגרוס בברייתא **'כָּל שֶׁלֹּא מוּשְׁמַשׁ'**.

משנה

משנתינו מבררת את מנהגי הכתובה של הכהנים: **אַחַת אַלְמָנַת יִשְׂרָאֵל** – בת ישראל, **וְאַחַת אַלְמָנַת כֹּהֲנִים** – בת כהן, **כְּתוּבָּתָהּ מָנֶה.** אמנם לענין כתובת בתולה, יש חילוק, **שִׁבְּית דִּין שֶׁל כֹּהֲנִים הָיוּ גּוֹבִין לִבְתוּלָה** בת כהן, **אַרְבַּע מֵאוֹת זוּז,** כפול מכתובת בת ישראל, **מִפְּנֵי חשיבותן, וְלֹא מֵיחוּ בְּיָדָם חֲכָמִים.**

גמרא

הגמרא מבררת את סכום כתובת אלמנת כהנים: **תָּנָא** בברייתא, **וְאַלְמָנַת כֹּהֲנִים** – אלמנה שהיא בת כהן, **כְּתוּבָּתָהּ מָאתַיִם.** מקשה הגמרא: **וְהָאָנָן תְּנַן** – והלא במשנה שנינו, **אַחַת אַלְמָנַת יִשְׂרָאֵל וְאַחַת אַלְמָנַת כֹּהֲנִים כְּתוּבָּתָן מָנֶה.**

מתרצת הגמרא: **אָמַר רַב אַשִׁי, שְׁתֵּי תַּקָּנוֹת הֲווּ** בדינה של האלמנה, **מֵעִיקָּרָא** – מתחילה **תַּקִּינוּ לִבְתוּלָה** בת כהן **אַרְבַּע מֵאוֹת זוּז,** ואילו **לְאַלְמָנָה** בת כהן לא תיקנו כלום אלא השאירו אותה כדין בת ישראל, שיש לה **מָנֶה.**

כֵּיוָן דְּחָזוּ דְּמַזְּלְוֵי בְּהוּ – כיון שראו חכמים שבני אדם מזלזלים באלמנות הכהנים, שקלות היו בעיני בעליהן להוציאן משום שכתובתן היתה מועטת, ולא חששו לגרשם ולשלם כתובתם, לכך תַּקְּנוּ לְהוֹ מָאתַיִם – מאתיים זוז בכתובתן. ותקנה שניה היתה, דְּחָזוּ חכמים דְּמחמת תקנה זו קָא פָּרְשִׁין מִינַּיְיהוּ – לא היו נושאים אלמנות כהנים, דְּאָמְרִי – שהיו אומרים עַד דְּנָסְבִינַן – עד שאנו נושאים אַלְמָנַת כְּהֲנִים, נֵיזִיל נֵיסֵיב – נלך ונישא בְּתוּלָה בַּת יִשְׂרָאֵל, שסכום הכתובה שוה בשתיהן, לפיכך אֲהַדְּרִינְהוּ לְמִלְּתַיְיהוּ – החזירו חכמים את דינה של אלמנת הכהן, שאין לה אלא מנה. ומשנתינו נשנתה אחר תקנה זו ולפיכך שנינו שאלמנת כהנים כתובתה מנה.

* * *

שנינו במשנה: בֵּית דִּין שֶׁל כֹּהֲנִים כו' היו גובין לבתולה ארבע מאות זוז. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל, לֹא בֵּית דִּין שֶׁל כֹּהֲנִים בִּלְבַד אָמְרוּ, אֶלָּא אֲפִילּוּ מִשְׁפָּחוֹת הַמְיוּחָסוֹת בְּיִשְׂרָאֵל, אִם רָצוּ לַעֲשׂוֹת בְּדֶרֶךְ שֶׁהַכֹּהֲנִים עוֹשִׂין ולתקן שכל הנושא בתולה ממשפחתן עליו ליתן לה בכתובתה ארבע מאות זוז, עוֹשִׂין, ואין מוחין בידם.

מקשה הגמרא: מֵיתִיבִי, שנינו בברייתא, חָרְשָׁה לַעֲשׂוֹת כְּדֶרֶךְ שֶׁהַכֹּהֲנִים עוֹשִׂין, כְּגוֹן שִׁבַּת יִשְׂרָאֵל הנשאת לְכֹהֵן, וּבַת כֹּהֵן הנשאת לְיִשְׂרָאֵל תהיה כתובתן ארבע מאות זוז, עוֹשִׂין. ויש לדייק, שרק בַּת יִשְׂרָאֵל לְכֹהֵן וּבַת כֹּהֵן לְיִשְׂרָאֵל, הוּא שיכולים לתקן זאת, לפי דְּאִיכָּא בנישואין אלו צַד כְּהוּנָּה – שאחד מהצדדים כהן, אֲבָל בַּת יִשְׂרָאֵל לְיִשְׂרָאֵל, לֹא, ומשמע שאף משפחות מיוחסות אינן יכולות לעשות כן.

מתרצת הגמרא: אכן אף משפחות ישראל יכולות לנהוג כן, והתנא בברייתא בדרך 'לֹא מִבַּעְיָא' קָאָמַר את דינו, כלומר, לֹא מִבַּעְיָא – אין צריך לומר שבַּת יִשְׂרָאֵל הנשאת לְיִשְׂרָאֵל גובה ארבע מאות זוז בכתובתה, אם כך היה מנהג בית אביה, כיון דְּלֵא מָצֵי אָמַר לָהּ עֲלוֹיֵי קָא מָעֲלֵינַן לִיךְ – שהרי אינו יכול לומר לה שבנשואיו אלו הוא מעלה אותה בדרגה, שהרי ישראל הוא, אֲבָל בַּת יִשְׂרָאֵל הנשאת לְכֹהֵן, דְּמָצֵי אָמַר לָהּ – שיכול הוא לטעון לה עֲלוֹיֵי קָא מָעֲלֵינַן לִיךְ – אני מעלה אותך בדרגה, שבנישואיך אלו את נכנסת למשפחת הכהונה, אֵימָא לֹא – נאמר שאין יכולים לתקן לכתוב לה ארבע מאות זוז, קָא מַשְׁמַע לָן שאף בזה מועיל מנהגם.

משנה

הַנּוֹשֵׂא אֶת הָאִשָּׁה בחזקת בתולה, וְלֹא מָצָא לָהּ בְּתוּלִים – שפתחה פתוח, או שלא היה לה דם בתולים, וטוען הבעל שאינו חייב ליתן לה כתובה כיון שכנסה על דעת שהיא בתולה, וְהִיא אוֹמֶרֶת אכן בעולה הייתי, אך מְשֻׁאֶרֶסְתָּנִי – לאחר האירוסין נֶאֱנַסְתִּי, וְכיון שבשעת האירוסין בתולה הייתי, נִסְתַּחֲפָה – נתקלקלה שֶׁדַּהוּ, כלומר, ההפסד הוא של הבעל שלאחר שהייתי ברשותו וכבר התחייב לי כתובה של בתולה, נאנסתי. וְהוּא – הבעל אוֹמֵר, לֹא כִּי – איני מאמינך שנאנסת לאחר האירוסין אֶלָּא יתכן שעַד שֶׁלֹּא אֲרַסְתִּיךְ – קודם האירוסין נבעלת, וְהָיָה מַקָּחִי מֻקָּח טָעוּת, שאירסתיך על דעת שבתולה את, ובאמת היית בעולה. רַבָּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמְרִים, נֶאֱמָנֶת בטענתה, וכתובתה מאתיים. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ חולק ואוֹמֵר, לֹא מִפִּיהָ אֲנוּ חַיִּין – אין לסמוך על מה שאומרת בפיה, שמא משקרת היא, אֶלָּא חֲרֵי זוֹ בְּחֶזְקַת בְּעוּלָה – שנבעלה עַד שֶׁלֹּא תֵּתָארֵס, וְהַטָּעָתוֹ שבתולה היא, עַד שֶׁתָּבִיא רְאָיָה לְדִבְרֶיהָ שהיתה בתולה בשעת האירוסין, לפי ש'המוציא מחבירו עליו הראיה', ואינה יכולה להוציא ממנו את ממון כתובתה ללא ראיה.

* * *

גמרא

הגמרא מביאה מחלוקת בענין טענת ברי ושמא בדיני ממונות, ומבררת אם נידון זה שייך למשנתינו: אִתָּמַר, התובע מחבירו מָנֶה לִי בְּיָדְךָ – חייב אתה לי מנה, וְהַלָּה אוֹמֵר, אֵינִי יוֹדֵעַ אם אני חייב לך או לא, רַב יְהוּדָה וְרַב הוּנָא אָמְרִי, חַייָב, וְרַב נַחְמָן וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמְרִי, פָּטוּר. וטעם מחלוקתם, רַב הוּנָא וְרַב יְהוּדָה אָמְרִי חַייָב, משום שבאופן שיש טענות בָּרִי וְשֶׁמָּא, בָּרִי עָדִיף, וחייב הנתבע לשלם בטענת הברי של התובע. רַב נַחְמָן וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמְרִי פָּטוּר, דְּאוֹכְלֵי לְהוֹ מָמוֹנָא בְּחֶזְקַת מָרֵיהּ – יש להעמיד את הממון בחזקת בעליו, שהוא הנתבע, כיון שאין ראיה לחייבו.

אָמַר לֵיהּ אַבַּיֵי לְרַב יוֹסֵף, הָא – הלכה זו דְּרַב הוּנָא וְרַב יְהוּדָה, שברי ושמא ברי עדיף, כדבריו דִּשְׁמוּאֵל הִיא, דְּתָנֵן במשנה (להלן יג.), אִשָּׁה פְּנוּיָה שֶׁהָיְתָה מְעוּבֶּרֶת, והרי זו הוכחה שנבעלה לאדם, וְאָמְרוּ לָהּ – שאלו אותה מַה טִּיבוֹ שֶׁל עוּבָּר זֶה – מאיזה אדם הוא, כלומר למי נבעלת, שאם נבעלה לאדם פסול, נאסרה לכהונה. ואמרה האשה מֵאִישׁ פְּלוֹנִי הוא, וְכֹהֵן הוּא – אדם מיוחס הוא, ולא נפסלתי בביאתו. רַבָּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמְרִים, נֶאֱמָנֶת, וכשרה לכהונה, שמעמידים אותה בחזקת כשרות ואינה נפסלת מספק, ורבי יהושע אומר שאינה נאמנת, והרי היא בחזקת שנבעלה לנתין או ממזר הפוסלים אותה, עד שתביא ראיה לדבריה. ועל משנה זו אָמַר רַב יְהוּדָה, אָמַר שְׁמוּאֵל (להלן יד.), הֲלָכָה בְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל, שנאמנת. וְאָמַר לֵיהּ רַב שְׁמוּאֵל בַּר יְהוּדָה לְרַב יְהוּדָה, שֵׁינָּנָא – שנון וחריף, אָמַרְתְּ לָן – הרי אמרת לנו מִשְּׁמֵיהּ [–משמו] דִּשְׁמוּאֵל שֶׁהֲלָכָה כְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל אַף בָּרְאשׁוֹנָה – לא רק במחלוקת שם שנוגעת רק לענין איסור, אלא אף במחלוקת זו במשנתינו שהיא טוענת משארסתני נאנסתי והוא טוען שמא עד שלא אירסתיך נאנסת, גם בזה הלכה כרבן גמליאל שהאשה נאמנת, ומבארת הגמרא, מַאי – מה כוונתו בלשון 'אַף בָּרְאשׁוֹנָה', שמשמעותו שיש חידוש בכך שבמשנתינו הלכה כרבן גמליאל, יותר ממה שהלכה כמותו במשנה שם, כוונתו הוא דְּאַף עַל גַּב שבמשנתינו יש סברא לומר שלא תהא נאמנת, שהרי האשה באה להוציא את ממון הכתובה מבעלה, דְּאִיכָּא לְמֵימַר אוֹכְלֵי מָמוֹנָא בְּחֶזְקַת מָרֵיהּ – שהיה מקום לומר שמספק יש להעמיד את הממון ביד הבעל, ואף על פי כן אָמַר רַבָּן גַּמְלִיאֵל שנאמנת, משום שהיא טוענת בברי שנאנסה אחר האירוסין, ובעלה טוען שמא נבעלה קודם האירוסין, וברי ושמא בָּרֵי עָדִיף, ואמר שמואל שהלכה כרבן גמליאל, שנאמנת. הרי שדעת שמואל שגם בענין ממון ברי ושמא ברי עדיף, וכדעת רב הונא ורב יהודה.

מבררת הגמרא: נמצא איפוא מדברי אביי, שנידון זה של ברי ושמא תלוי במחלוקת התנאים במשנתינו, ואם כן לֵימָא – האם נאמר שרַב יְהוּדָה וְרַב הוּנָא דְּאָמְרִי שברי ושמא ברי עדיף, סוברים כְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל, וְרַב נַחְמָן וְרַבִּי יוֹחָנָן דְּאָמְרִי שלאו ברי עדיף, סוברים כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ.

דוחה הגמרא: אָמַר לָךְ רַב נַחְמָן, אֲנָא דַּאֲמָרִי – אני אמרתי את דברי שלאו ברי עדיף אֲפִילּוּ בְּשִׁיטַת רַבָּן גַּמְלִיאֵל, משום שעַד כָּאן לֹא קָאָמַר רַבָּן גַּמְלִיאֵל הָתָם – במשנתינו, שהאשה נאמנת שנאנסה אחר האירוסין, אֶלָּא משום דְּאִיכָּא מִגּוֹ – שיש לאשה נאמנות של מיגו, שהיתה יכולה לטעון טענה טובה יותר, כגון שהיתה טוענת שמוכת עץ היא ולא נפסלה לכהונה, ומכך שלא טענה כן, אלא אמרה שנאנסה, אף שבכך נאסרה לכהונה, מוכח שאמת בפיה ואינה משקרת, ובצירוף לכך שהיא טוענת ברי והבעל טוען שמא, נאמנת, אֲבָל הָכָא, במחלוקת רב הונא ורב נחמן לגבי התובע את חבירו מנה וחבירו משיב שאינו יודע אם חייב לו, מַאי מִגּוֹ אִיכָּא – איזה מיגו יש לתובע שמשום כך יהיה נאמן, וכיון שאין לו מיגו, לאו ברי עדיף. ונמצא שלרב נחמן אין הדינים תלויים זה בזה.

סברא נוספת לחלק בין הדינים: אִי נַמִּי, עַד כָּאן לֹא קָאָמַר רַבָּן גַּמְלִיאֵל הָתָם בכתובה שהאשה נאמנת בטענתה, אֶלָּא כיון דְּאָמְרִינַן אוֹקְמַהּ אַחֲזָקָה – שיש להעמיד את האשה בחזקתה שהיתה בתולה, שכיון שאנו מסתפקים האם בשעת אירוסין היתה בעולה, יש לנו להעמיד אותה בחזקת בתולה, כפי שנולדה, ואנו אומרים שנבעלה מאוחר יותר לאחר האירוסין, ולכן האמינה רבן גמליאל. אֲבָל הָכָא, בתביעת ממון, מַאי חֲזָקָה אִית לֵיהּ לְהַאי – איזו חזקה יש לתובע שמשום כך נאמינו להוציא ממון מהנתבע, ולכך יש לנו לילך אחר חזקת ממון ולא להוציא ממון בלא ראיה.

מביאה הגמרא ראיה לחילוקים אלו: הָכִי נַמִּי מְסָתַּבְרָא כְּוָתְקָא מְשַׁנְּיָנַן – כך גם מסתבר כמו שתירצנו, דְּרַב נַחְמָן הוּא דְּאָמַר כְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל, ואין שייכות בין טענת ברי בהלואה לטענת ברי בטענת משארסתני נאנסתי, וכמו שנתבאר,